

1. ΜΕΓΑ ΤΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΚΡΑΤΟΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 03/02/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 03/02/2024

Σελίδα: 1

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ

Μέγα το της θαλάσσης κράτος...

Καθώς οι αντάρτες Χούθι της πάμφτωχης Υεμένης στέλνουν πυράλους στα πλοία δυτικών συμφερόντων στην Ερυθρά Θάλασσα, τα κράτη συζητούν αν πρόκειται για πειρατεία ή επίθεση στη θάλασσα ή απλώς για τυφλές πράξεις τρομοκρατίας. Ο νομικός χαρακτηρισμός προσδιορίζει το επιτρεπτό πλαίσιο ανταπόκρισης της διεθνούς κοινότητας, αλλά είναι σαφές ότι η παραδοσιακή αρχή της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας δέχεται πλήγματα από καθόλου παραδοσιακές πηγές.

Τα μουσεία του κόσμου είναι γεμάτα από πίνακες που παρουσιάζουν με τρόπο δραματικό, μέσα σε καπνούς και κανονιοβολισμούς, μεγαλειώδεις ναυμαχίες, αλλά οι οθόνες μας είναι γεμάτες με τις εικόνες του ρωσικού σκάφους που τινάζεται στον αέρα από την πανταχόθεν επίθεση ουκρανικών drones. Οι κανόνες του κατά θάλασσα πολέμου ξαναγράφονται.

Το Δίκαιο της Θάλασσας στηρίζεται στην αρχή ότι η ξηρά κυριαρχεί της θάλασσας. Η εξουσία του παράκτιου κράτους επεκτείνεται στις θαλάσσιες ζώνες, αλλά βαίνει μειούμενη όσο απομακρύνεται κανείς από την παραλία. Η εγγύτητα ενίσχυε την ικανότητα των κρατικών Αρχών να ελέγξουν τον θαλάσσιο χώρο, ενώ, όταν το πλοίο έσβηνε από τον ορίζοντα, χανόταν ταυτόχρονα στον ανέλεγκτο χώρο της ανοικτής θάλασσας. Οι κανόνες συνεχίζουν να ισχύουν, αλλά σήμερα τα παιδιά παρακολουθούν την πορεία του πλοίου των καλοκαιρινών τους διακοπών στο κινητό και οι λιμενικές Αρχές γνωρίζουν την ακριβή θέση κάθε αλιευτικού με δορυφόρους από μίλια μακριά.

Και αναρωτιέται κανείς πού συναντάται η ελευθερία των θαλασσών με τη συνεχή επιτήρηση όταν υποθαλάσσιες υποδομές, όπως οι αγωγοί αερίου στη Βαλτική, τινάζονται στον αέρα από αγνώστους, σε μια κλασική ιστορία δολιοφθοράς που όμως παρακάμπτει επίσης τον κανόνα που επιτάσσει την προστασία κρίσιμων υποδομών από επιθέσεις, ακόμη και στη διάρκεια ένοπλων συρράξεων.

Καθώς οι περιοχές πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας έρχονται πιο κοντά, η διεθνής κοινότητα κατέληξε το 2023 σε μια καινούργια συμφωνία για να προστατεύσει τη

θαλάσσια βιοποικιλότητα και να θέσει κανόνες στα μεγάλα βάθη των ωκεανών, που κρύβουν κρίσιμα μέταλλα αλλά και εκατομμύρια μικροοργανισμούς και βακτήρια, τα οποία επιβιώνουν σε άνοξο περιβάλλον με μεγάλη πίεση και θερμοκρασία και μπορούν να κάνουν τα τεχνητά μέλη εύκαμπτα δημιουργώντας νέα φάρμακα. Η θαλάσσια οικονομία παράγει πλούτο από νέες πηγές και δραστηριότητες, προσθέτοντας την ενέργεια στην εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στις προϋποθέσεις της επιβίωσης μας στη γη.

Και τι γίνεται όταν αυτή η τόσο στιβαρή, αιώνια ξηρά καταβυθίζεται κάτω από τα νερά του ωκεανού καθώς η κλιματική αλλαγή ανεβάζει τη στάθμη των θαλασσών και μετακινεί αλιεύματα και πληθυσμούς, ξαναγράφει θαλάσσιες ζώνες και σύνορα; Τόσο το Διεθνές Δικαστήριο στη Χάγη όσο και το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας στο Αμβούργο ετοιμάζουν γνωμοδοτήσεις για τις νομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον θαλάσσιο χώρο, προσπαθώντας να προστατεύσουν την ασφάλεια δικαίου και τη μονιμότητα των συνόρων σε έναν κόσμο που αλλάζει.

Σε πολύ λίγα κράτη στον κόσμο είναι οι κοινοί θνητοί εξοικειωμένοι με τις τεχνικές έννοιες του Δικαίου της Θάλασσας. Κι όμως οι πολίτες αυτής της χώρας αναλύουμε το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης και αγωνιούμε για την υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο και την ΑΟΖ με την Αίγυπτο και τις ευθείες γραμμές βάσης της Λιβύης, αναγνωρίζοντας την περιοπτη θέση που έχει η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας στον κόσμο μας. Καθώς οι ανάγκες αλλάζουν και οι απαιτήσεις της φύσης και της παρέμβασης του ανθρώπου σε αυτή δημιουργούν νέες προκλήσεις, οι κανόνες μας, ακόμη και αυτοί οι σταθεροί και αγαπημένοι, προσαρμόζονται, εξελίσσονται, τροποποιούνται. Τον Απρίλιο 2024 η Ελλάδα καλωσορίζει την 9η Συνδιάσκεψη των Ωκεανών, ώστε καταγράψουμε το μέλλον. E la nave va...

Η Μαρία Γαβουνέλη είναι καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και γενική διευθύντρια του **ΕΛΙΑΜΕΠ**